

Zorg door de logopedist

Jaarcijfers 2017

NIVEL
Kennis voor betere zorg

Zorg door de logopedist

Jaarcijfers 2017

Linda Flinterman
Chantal Leemrijse
Tjard Schermer

Augustus 2018

<http://www.nivel.nl>
nivel@nivel.nl
Telefoon 030 2 729 700
Fax 030 2 729 729

© 2018 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Gegevens uit deze uitgave mogen worden overgenomen onder vermelding van Nivel en de naam van de publicatie. Ook het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Disclaimer

Wij doen ons best om onze onderzoeksresultaten zo begrijpelijk mogelijk te presenteren. De onderzochte materie is echter complex.

Wij staan in voor de juistheid van onze cijfers, maar wij kunnen geen verantwoording aanvaarden voor conclusies die derden op deze cijfers baseren.

Wij zijn daarnaast continue bezig met het verbeteren van ons onderzoek. Een voorbeeld is het verbeteren van de methodologie of het toevoegen van gegevens van praktijken die op een later moment zijn binnengekomen. Hierdoor kunnen veranderingen optreden in de cijfers.

Inhoud

Samenvatting	6	
1	Introductie	7
1.1	Logopedie	7
1.2	Vraagstellingen	7
2	Patiëntkenmerken	8
2.1	Geslacht en leeftijd	8
3	Aanmelding	9
3.1	Wijze van toegang	9
3.2	Soort verwijzer	9
4	Omvang zorggebruik	10
4.1	Toelichting vooraf	10
4.2	Prestatiecodes	10
4.3	Aantal consulten per kalenderjaar	11
5	Gezondheidsproblemen	12
5.1	Toelichting vooraf	12
5.2	Top-10 diagnoses en zorggebruik	12
5.3	Top 3 diagnoses per leeftijdscategorie	13
6	Evaluatie	15
6.1	Toelichting vooraf	15
6.2	Reden van einde zorg	15
6.3	Resultaat behandeling	15
	Referenties	16
	Bijlage A Verantwoording	17

Samenvatting

Jaarcijfers 2017 LOGOPEDIE

DEELNEMERS 2017

61 praktijken
10.519 patiënten

GESLACHT

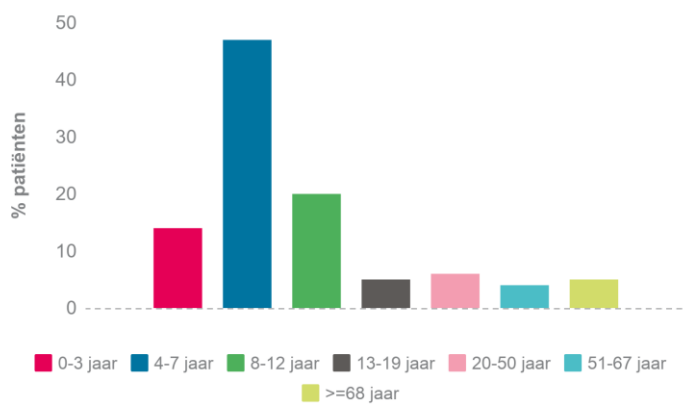
58% man
43% vrouw

VERWIJZING

88% van de patiënten
komt met een
verwijzing

LEEFTIJDVERDELING

AANTAL CONSULTEN

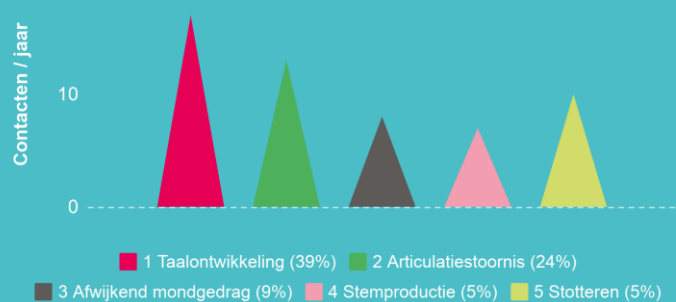
In 2017 waren er
gemiddeld 13 consulten
per patiënt

DOELENBEHAALD

89% van de patiënten heeft
het hoofdoel (gedeeltelijk)
behaald bij beëindiging van
de behandeling

CONTACTEN VOOR TOP 5 AANDOENINGEN

Cijfers zijn gebaseerd op geregistreerde gegevens van logopedisten.
Voor meer informatie zie www.nivel.nl/zorgregistraties

1 Introductie

Dit rapport geeft inzicht in het zorgproces, de zorginhoud, de zorgevaluatie en de kenmerken van patiënten die worden behandeld door de logopedist in de eerstelijnsgezondheidszorg. Hiervoor zijn gegevens gebruikt van logopedisten met een eigen praktijk en van logopedisten die in loondienst zijn.

1.1 Logopedie

Logopedie is het paramedisch vakgebied gericht op het diagnosticeren en behandelen van klachten op het gebied van stem, spraak, taal, gehoor en slikken. Veel logopedisten zijn werkzaam in de eerstelijnszorg. Verder zijn logopedisten onder andere werkzaam in het speciaal(basis)onderwijs, de preventieve logopedie en de intramurale gezondheidszorg¹.

1.2 Vraagstellingen

De volgende vraagstellingen worden in dit rapport beantwoord:

- Wat zijn kenmerken van patiënten die worden behandeld door de logopedist?
- Op welke wijze komen patiënten bij de logopedist?
- Hoeveel zorg gebruiken patiënten bij de logopedist?
- Wat zijn de gezondheidsproblemen van patiënten die de logopedist bezoeken?
- Wat is het resultaat van de behandeling van patiënten die een behandeling bij de logopedist hebben afgesloten?

2 Patiëntkenmerken

2.1 Geslacht en leeftijd

In 2017 waren er gegevens beschikbaar van 61 logopedie praktijken. Samen hadden zij de zorg over 10.202 patiënten. Van de patiënten die in 2017 zijn behandeld door de logopedist was 58% van het mannelijk geslacht (tabel 1). Bijna de helft van de patiënten (47%) was tussen de 4 en 7 jaar oud. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met 2016 toen er 31 praktijken gegevens beschikbaar stelden.

Tabel 1 Geslacht en leeftijd van patiënten behandeld door de logopedist, 2016-2017

		2016	2017
Geslacht	Mannen	56,9	58,2
	Vrouwen	43,1	41,8
Leeftijd	0-3 jaar	13,8	14,1
	4-7 jaar	46,8	46,7
	8-12 jaar	20,3	20,1
	13-19 jaar	4,6	4,8
	20-50 jaar	6,0	6,0
	51-67 jaar	3,4	3,7
	>=68 jaar	5,1	4,8
Totaal aantal praktijken		31	61
Totaal aantal patiënten		5.224	10.202

3 Aanmelding

3.1 Wijze van toegang

Patiënten kunnen zelf naar de logopedist of via een verwijzing van een arts. In 2017 waren er 6.437 nieuwe patiënten bij de logopedist. Van hen is van 9% bekend hoe zij bij de logopedist terecht zijn gekomen (tabel 1). De meeste patiënten waarbij bekend is hoe zijn toegang hebben gekregen tot de logopedist komen met een verwijzing van een arts.

Tabel 1 Wijze van toegang tot de logopedist (% patiënten), 2016-2017

	2016	2017
Verwijzer		7.9
Directe toegang (DTL)		1.2
Niet geregistreerd		90.9
Totaal aantal nieuwe patiënten		6.437

3.2 Soort verwijzer

Van alle patiënten die in 2017 zijn behandeld door de logopedist en waarvan bekend is dat zij via een verwijzer zijn gekomen (n=509), kwam het grootste deel met een verwijzing van de huisarts (68%).

Tabel 2 Soort verwijzer van nieuwe patiënten die op verwijzing bij de logopedist zijn gekomen (% patiënten), 2016-2017

Verwijzer	2016	2017
Huisarts		68.2
Medisch specialist		13.2
Tandarts specialist		12.0
Andere verwijzer		6.3
Onbekend		0.4
Totaal aantal patiënten		509

4 Omvang zorggebruik

4.1 Toelichting vooraf

Een behandeling bij de logopedist kan meerdere jaren duren. Trendcijfers over de omvang van het zorggebruik worden gepresenteerd per kalenderjaar. Hiervoor zijn gegevens van patiënten meegenomen die in het betreffende kalenderjaar ten minste één consult hadden bij de logopedist. Voor de omvang van het zorggebruik per kalenderjaar wordt dat gedeelte uit een behandelingsperiode geselecteerd dat in een specifiek kalenderjaar gegeven is.

De omvang van het zorggebruik wordt onder andere weergegeven met gemiddelden en medianen. De mediaan is de middelste waarde wanneer de gegevens in orde van grootte worden gesorteerd. Het voordeel van de mediaan ten opzichte van het gemiddelde is dat deze minder wordt beïnvloed door extreme waarden.

Een deel van de patiënten heeft meerdere behandelingen bij de logopedist. In dit hoofdstuk en het volgende hoofdstuk wordt gekeken naar het aantal behandelingen hierdoor kan het zijn dat de totalen afwijken van het totaal aantal patiënten.

4.2 Prestatiecodes

Bij het declareren van een behandeling voor logopedie wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende typen consulten. Dit zijn de zogenoemde prestaties, vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa)².

De aanleverende logopedisten dienden samen in totaal in 2017 139.348 declaraties in. Het grootste deel (93%) van alle declaraties betrof 'reguliere logopedie' (tabel 1). Declaraties voor 'screening/intake/onderzoek' vormden 5% van het totaal aantal declaraties. De cijfers zijn vergelijkbaar met die in het jaar 2016.

Tabel 1 Verdeling declaraties logopedie naar prestatiecode (% declaraties), 2016-2017

	2016	2017
reguliere logopedie	92,1	92,6
screening/intake/onderzoek	5,9	4,5
Groepslogopedie	0,2	0,1
Stotteren	1,1	2,1
preverbale logopedie	0,5	0,6
Afasie	0,2	0,2
Hanen-ouderenprogramma	0,0	0,0
Totaal aantal declaraties	66.099	139.348

4.3 Aantal consulten per kalenderjaar

In 2017 had 7% van de patiënten bij de logopedist 1 consult en 2% van de patiënten meer dan 40 consulten. Gemiddeld had een patiënt gedurende het kalenderjaar 2017 13 consulten bij de logopedist (tabel 2).

Tabel 2 Aantal consulten bij de logopedist (% patiënten), 2016-2017

	2016	2017
1 consult	6,7	7,4
2-5 consulten	24,4	23,6
6-10 consulten	21,8	21,1
11-20 consulten	27,2	25,5
21-40 consulten	18,1	19,6
41-60 consulten	1,5	2,1
>60 consulten	0,3	0,4
Gemiddelde aantal consulten per kalenderjaar	12,7	13,2
Mediaan aantal consulten per kalenderjaar	10,0	10,0
Standaarddeviatie aantal consulten per kalenderjaar	10,9	11,5
Totaal aantal patiënten	5.221	10.483

5 Gezondheidsproblemen

5.1 Toelichting vooraf

De gezondheidsproblemen waarmee patiënten bij de logopedist komen worden gecodeerd volgens de International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps – Logopedie (ICIDH-L). De diagnosecode is samengesteld uit vier cijfers. Binnen de ICIDH-L worden negen stoornisgroepen onderscheiden (eerste cijfer van de diagnosecode) en kan tot drie lagen diep worden gecodeerd om de diagnose meer te specificeren. De logopedist is verplicht om minimaal twee lagen te coderen, dit zijn de eerste twee cijfers van de diagnosecode.

5.2 Top-10 diagnoses en zorggebruik

De meest voorkomende diagnoses bij de logopedist zijn in 2017 taalontwikkelingsstoornissen en articulatiestoornissen (tabel 1). Deze diagnoses zijn bepaald op twee lagen van de ICIDH-L. Dit is vergelijkbaar met 2016.

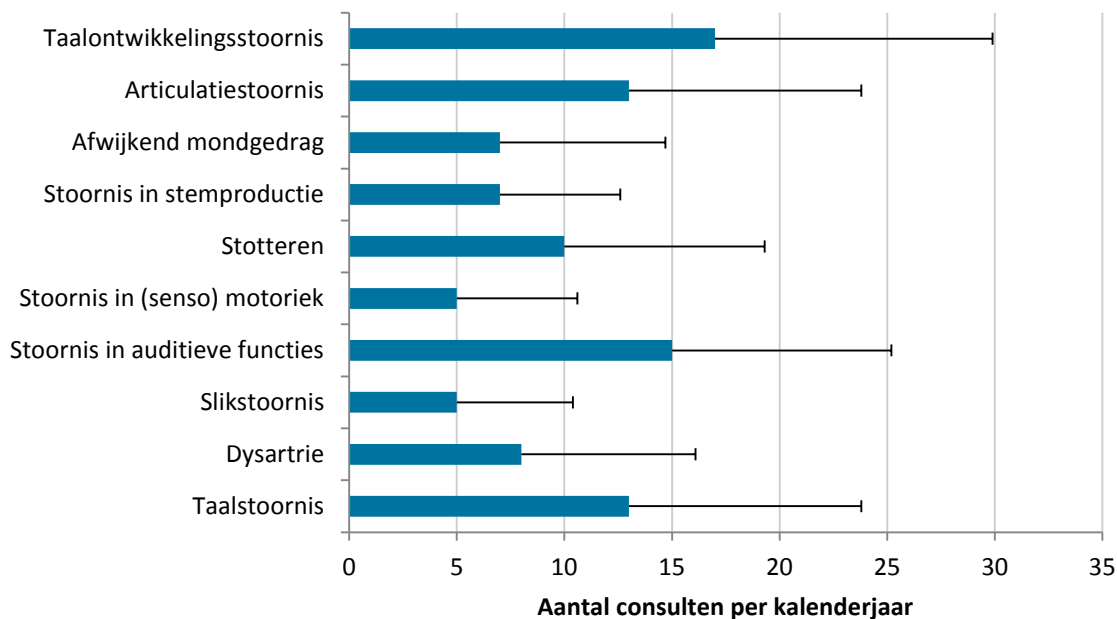
Tabel 1 Top-10 logopedische diagnoses (ICIDH-L) (% van patiënten), 2016-2017

	Diagnose	2016	2017
1	Taalontwikkelingsstoornis		38,2
2	Articulatiestoornis		23,2
3	Afwijkend monddrag		9,1
4	Stoornis in de stemproductie		5,0
5	Stotteren		4,7
6	Stoornis in de (senso-) motoriek		2,5
7	Stoornis in de auditieve functies		2,4
8	Slikstoornis		2,0
9	Dysartrie		1,8
10	Taalstoornis		1,7
	Overige diagnoses		7,5
	Niet geregistreerd		2,0
	Totaal		100,0

Op basis van de eerste twee cijfers van de diagnosecode

Het gemiddeld aantal consulten in het kalenderjaar 2017 verschilt sterk per type diagnose (figuur 1). Per kalenderjaar hebben patiënten met een taalontwikkelingsstoornis gemiddeld 17 contacten, patiënten met een slikstoornis gemiddeld 5 contacten. De spreiding in het aantal consulten per type diagnose is echter wel groot (figuur 1).

Figuur 1 Gemiddeld aantal contacten en standaarddeviatie voor de top-10 van logopedische diagnoses in 2017

5.3 Top 3 diagnoses per leeftijdscategorie

Een deel van de logopedische diagnoses is specifiek voor bepaalde leeftijdsgroepen. Daarom hieronder per leeftijdscategorie de top-3 van logopedische diagnoses in 2016 en 2017 en het gemiddelde zorggebruik voor de diagnoses in 2017 (tabel 2 t/m 8). Wat hierbij voornamelijk opvalt is dat de jongeren gemiddeld meer consulten hebben dan de ouderen.

Tabel 2 Top-3 logopedische diagnoses (%) en gemiddeld aantal consulten in de leeftijdscategorie 0-3 jaar, 2016-2017

Diagnose	2016	2017	N consulten 2017
1 Taalontwikkelingsstoornis		55,6	14
2 Articulatiestoornis		19,1	12
3 Stoornis in de (senso-) motoriek		9,3	4
Aantal patiënten totaal		1.474	

Tabel 3 Top-3 logopedische diagnoses (%) en gemiddeld aantal consulten in de leeftijdscategorie 4-7 jaar, 2016-2017

Diagnose	2016	2017	N consulten 2017
1 Taalontwikkelingsstoornis		45,6	19
2 Articulatiestoornis		35,6	14
3 Stotteren		4,4	9
Aantal patiënten totaal		4.886	

Tabel 4 Top-3 logopedische diagnoses (%) en gemiddeld aantal consulten in de leeftijdscategorie 8-12 jaar, 2016-2017

Diagnose	2016	2017	N consulten 2017
1 Taalontwikkelingsstoornis		42,8	17
2 Afwijkend monddrag		19,9	9
3 Articulatiestoornis		5,5	12
Aantal patiënten totaal		2.100	

Tabel 5 Top-3 logopedische diagnoses (%) en gemiddeld aantal consulten in de leeftijdscategorie 13-19 jaar, 2016-2017

	Diagnose	2016	2017	N consulten 2017
1	Afwijkend monddrag		42,1	7
2	Stotteren		12,3	16
3	Taalontwikkelingsstoornis		11,3	16
Aantal patiënten totaal			497	

Tabel 6 Top-3 logopedische diagnoses (%) en gemiddeld aantal consulten in de leeftijdscategorie 20-50 jaar, 2016-2017

	Diagnose	2016	2017	N consulten 2017
1	Stoornis in de stemproductie		31,5	7
2	Articulatiestoornis		9,8	9
3	Stotteren		8,8	12
Aantal patiënten totaal			623	

Tabel 7 Top-3 logopedische diagnoses (%) en gemiddeld aantal consulten in de leeftijdscategorie 51-67 jaar, 2016-2017

	Diagnose	2016	2017	N consulten 2017
1	Stoornis in de stemproductie		34,6	7
2	Dysartrie		9,9	7
3	Stoornis in de stemkwaliteit		9,6	9
Aantal patiënten totaal			384	

Tabel 8 Top-3 logopedische diagnoses (%) en gemiddeld aantal consulten in de leeftijdscategorie 68 jaar en ouder, 2016-2017

	Diagnose	2016	2017	N consulten 2017
1	Dysartrie		25,6	8
2	Slikstoornis		18,7	5
3	Stoornis in de stemproductie		18,1	8
Aantal patiënten totaal			504	

6 Evaluatie

6.1 Toelichting vooraf

Een behandeling bij de logopedist kan meerdere jaren duren. De cijfers over de evaluatie van de behandeling zijn gebaseerd op gegevens van patiënten waarbij de behandeling door de logopedist is geregistreerd als beëindigd en waarbij het laatste consult in 2017 heeft plaatsgevonden.

6.2 Reden van einde zorg

In 2017 werd de behandeling van 4.262 patiënten afgesloten. Van de patiënten met een afgesloten behandeling in 2017 werd bij het merendeel de behandeling beëindigd omdat de patiënt was (tabel 1). Twaalf procent van de patiënten stopte op eigen initiatief.

Tabel 1 Reden voor beëindiging van de behandeling bij de logopedist (% patiënten), 2016-2017

Reden beëindiging behandeling	2016	2017
Patiënt is uitbehandeld (behandeldoel bereikt)		62,2
Patiënt is op eigen initiatief gestopt		11,8
Logopedist stopte de behandeling		6,1
Patiënt is overgegaan naar een andere behandelaar		5,5
Andere reden		12,0
Reden niet geregistreerd		2,3
Totaal aantal patiënten		4.262

6.3 Resultaat behandeling

Van de 2.652 patiënten met een afgesloten behandeling in 2017 heeft 36% het hoofddoel behaald en heeft 9% het hoofddoel gedeeltelijk behaald. Van ruim 50% van de patiënten is niet bekend of het behandeldoel behaald is wanneer de behandeling is afgesloten.

Tabel 2 Behalen van behandeldoelen bij afsluiting van de behandeling bij de logopedist (% patiënten), 2016-2017

	2016	2017
Hoofddoel is behaald		35,9
Hoofddoel is gedeeltelijk behaald		1,6
Hoofddoel is niet behaald		9,1
Niet geregistreerd		53,4
Totaal aantal patiënten		2.652

Referenties

1. Nederlandse Vereniging van Logopedie en Foniatrie. Beroepsprofiel logopedist 2013.
<https://www.nvlf.nl/paginas/openbaar/vakgebied/kwaliteit/kwaliteitsinstrumenten/beroepscode-en-beroepsprofiel>
2. <https://tog.vektis.nl/WebInfo.aspx?ID=Prestatiecodelijsten>

Bijlage A Verantwoording

Omvang gegevensverzameling

In 2017 zijn er in het kader van Nivel Zorgregistraties eerste lijn gegevens verzameld van 10.202 patiënten die zijn behandeld door 179 logopedisten werkzaam in de eerstelijnsgezondheidszorg, verspreid over 61 praktijken.

Figuur Geografische spreiding deelnemende logopediepraktijken Nivel Zorgregistraties, 2017

Representativiteit

De representativiteit van de deelnemende logopediepraktijken en logopedisten is bepaald door een vergelijking te maken de gegevens van logopediepraktijken en logopedisten die in 2016 stonden ingeschreven in het AGB-register.

Vergeleken met de landelijke situatie zijn er (nog) relatief weinig logopediepraktijken uit Noord-Nederland die deelnemen aan NIVEL Zorgregistraties. De geslachtsverdeling van de deelnemende logopedisten is vergelijkbaar met de landelijke cijfers. De gemiddelde leeftijd van de deelnemende logopedisten ligt lager dan het landelijk gemiddelde.

De gegevens die worden verzameld voor het berekenen van de cijfers zijn niet altijd van alle patiënten beschikbaar. Dit kan komen doordat niet alle velden in alle softwarepakketten aanwezig zijn, doordat beschikbare velden niet zijn ingevuld door de logopedist. Ook zijn sommige cijfers gebaseerd op een selectie van de patiënten. Het is niet bekend in hoeverre het al dan niet beschikbaar zijn van de gegevens een samenhang heeft met de betreffende resultaten. Hierdoor zijn de resultaten die gebaseerd zijn op een kleiner aantal patiënten mogelijk beperkt representatief. Deze resultaten moeten met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Vergelijking aandeel logopediepraktijken NIVEL Zorgregistraties en aandeel logopediepraktijken landelijk, naar regio, 2017

Aantal logopediepraktijken	NIVEL Zorgregistraties		Landelijk	
	n=61	%	n=3.678	%
Regio*				
Noord	5	8	384	10
Oost	16	26	914	25
Zuid	28	46	797	22
West	12	20	1583	43

*Regio-indeling: Noord (Drenthe, Friesland, Groningen), Oost (Gelderland, Overijssel, Flevoland), Zuid (Noord-Brabant, Limburg), West (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Zeeland)

Aantal logopedisten	NIVEL Zorgregistraties n=179	Landelijk n=4.944
Man (%)	3,0	1,9
Vrouw (%)	97,0	98,1
Leeftijd (gemiddelde)	39,5	40,5

Welke gegevens worden verzameld?

De gegevens die in 2017 voor NIVEL Zorgregistraties zijn verzameld, zijn gegevens die iedere logopedist vastlegt voor de reguliere administratie en die nodig zijn voor declaratie, aangevuld met gegevens uit de richtlijnen voor verslaglegging. Op de website vindt u de specificatie van de gegevensverzameling voor iedere deelnemende discipline aan NIVEL Zorgregistraties (<http://www.nivel.nl/nl/NZR/informatie-voor-zorgverleners>).

Hoe worden de gegevens verzameld?

Een deelnemende zorgverlener registreert patiëntgegevens en zorginhoudelijke gegevens in de reguliere praktijksoftware. Door middel van een extractietool worden de gegevens hieruit geëxtraheerd. Voor logopedisten is deze extractietool ingebouwd in de softwarepakketten Prosoftware, Evry, Incura en Intramed.

Periodiek wordt handmatig of automatisch een extractie van deze gegevens gemaakt. Alleen gegevens van patiënten die geen bezwaar hebben gemaakt tegen gebruik van hun gegevens worden hierbij meegenomen.

Voordat een extractiebestand naar het NIVEL verzonden wordt, converteert software van een Trusted Third Party (ZorgTTP) patiënt-identificerende gegevens naar een pseudoniem. Dit wordt gedaan om de privacy van patiënten te kunnen waarborgen in het kader van de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Meer informatie over privacy is hier te vinden: <http://www.nivel.nl/nl/NZR/over-nivel/privacybescherming>.

Hoe wordt de kwaliteit gecontroleerd?

De geëxtraheerde gegevens worden gecontroleerd op onmogelijke of niet ingevulde waarden. Ook vindt er controle plaats op missende periodes in de gegevensbestanden van de praktijken.

De gegevens van praktijken die in een kalenderjaar korter dan zes maanden deelnamen zijn voor de berekeningen van de jaarcijfers buiten beschouwing gelaten. Dit is gedaan omdat deze praktijken de resultaten kunnen vertekenen, bijvoorbeeld door oververtegenwoordiging van kortdurende behandelingen.